

**Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана
Хмельницького**
Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти

Кафедра початкової і спеціальної освіти

Назва курсу	Логопедична корекція системних порушень мовлення
Викладачі	Свириденко Ганна Василівна
Профайл викладачів	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=6661
Контактний тел.	
E-mail:	anutaanna30@gmail.com
Сторінка курсу в ЦОДТ	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=6661
Консультації	Онлайн-консультації: обговорення завдань із дисципліни, затвердження тем для самостійного вивчення, обговорення їх специфіки.
Форма контролю	Залік

1. Анотація до курсу

Освітня компонента орієнтована на вивчення етіопатогенезу, симптоматики системних порушень мовленнєвого розвитку, методик, методів та прийомів діагностики, профілактики та логопедичної корекційно-розвивальної роботи з особами різного віку з алалією та афазією. Особливу увагу під час вивчення курсу спрямовано на вивчення різних підходів до організації логопедичної допомоги з урахуванням сучасних тенденцій в логопедичній науці та практиці. Освітня компонента спирається на одержані знання з таких дисциплін, як «Психологія», «Педагогіка», «Психологія загальна та вікова», «Мовленнєві та сенсорні системи та їх порушення», «Невропатологія», «Логопедія з історією логопедії».

2. Мета курсу

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у майбутніх логопедів професійної компетентності через озброєння знаннями з етіології, патогенезу та симптоматики системних мовленнєвих розладів, формування умінь профілактики, діагностики алалії та афазії, а також організації корекційно-розвивальної, відновлювальної роботи з логопатами різного віку.

Основні завдання вивчення дисципліни: озброїти студентів теоретичними відомостями щодо етіопатогенезу та симптоматики алалії у дітей та афазії у дорослих; класифікації форм алалії та афазії; методик, методів та прийомів діагностики зазначених мовленнєвих порушень; методик, методів та прийомів надання логопедичної допомоги особам з алалією та афазією; сформувані вміння диференційної діагностики порушення мовленнєвої функції; навчити використовувати методики, методи та прийоми логопедичної корекції з урахуванням етіопатогенезу мовленнєвих порушень

Загальні компетентності

Загальні:

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК-9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні:

СК-1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем спеціальної та інклюзивної освіти.

СК 03. Здатність здійснювати діагностико-аналітичну, корекційно-розвивальну, консультативну діяльність в галузі логопедії з урахуванням особливих потреб дітей.

СК-7. Здатність до організації освітнього процесу в спеціальних закладах дошкільної і загальної середньої освіти, закладах фахової передвищої, вищої освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.

СК-8. Здатність до організації процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища.

3. Формат курсу

Лекційні заняття, практичні заняття, лабораторні заняття, індивідуальні завдання, самостійна робота (відповідно до навчального плану).

4. Результати навчання

РН 2. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, створення нових та удосконалення традиційних технологій викладання і супроводження та в ширших мультидисциплінарних контекстах. .

РН 4. Добирати та застосовувати ефективні методики комплексного оцінювання розвитку дітей, рефлексувати та критично аналізувати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей з порушеннями мовлення та організації логопедичного супроводу;

РН 6. Встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями, різними соціальними інституціями з метою забезпечення якості спеціальної та інклюзивної освіти на засадах партнерства.

РН 9. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та іноземною мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері логопедії, спеціальної та інклюзивної освіти в цілому.

PH 12. Організувати та здійснювати методичний супровід процесу навчання, виховання й розвитку дітей з порушеннями мовлення в умовах спеціальних закладів освіти та інклюзивного освітнього середовища.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
К-сть годин	16	14	75

6. Ознаки курсу

Рік викладання	семестр	спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний \ вибірковий
2023	1	016.01 Спеціальна освіта (Логопедія)	1	О

7. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Здобувачі отримують додаткову інформацію з курсу за допомогою використання мультимедійного обладнання – перегляду презентацій, відеоматеріалів.

8. Політики курсу

1. Необхідність дотримання обов'язкових принципів академічної доброчесності, визначених Кодексом академічної доброчесності https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2022/11/Kodeks_akadem_dobrochesnosti_27_09_2022.pdf та Положенням про академічну доброчесність https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2022/10/Akademichna-dobrochesnist_27.09.2022-1.pdf
2. Відвідування занять здобувачами вищої освіти є обов'язковою складовою організації освітнього процесу. Про неможливість відвідування занять з поважних причин мають завчасно повідомляти викладача (-ів).
3. Підтримується креативна ініціатива здобувача (-ів) вищої освіти.

9. Схема курсу

Назви тем	Кількість годин					
	Денна/заочна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Алалія. Загальна характеристика	10	2				8
Тема 2. Класифікація алалії	12		2			10
Тема 3. Методика обстеження дітей із алалією	10	2				8

Тема 4. Система корекційно-розвивальної роботи при моторній алалії	13	2	2			9
Тема 5. Система корекційно-розвивальної роботи при сенсорній алалії	12	2	2			8
Тема 6. Афазія. Загальна характеристика	12	2	2			8
Тема 7. Методика відновлювальної роботи при задніх формах афазії	12	2	2			8
Тема 8. Методика відновлювальної роботи при передніх формах афазії	12	2	2			8
Тема 9. Методика нейропсихологічного дослідження дітей із системними вадами мовлення	12	2	2			8
Усього годин	105	16	14			75

10. Теми лекцій

Назва теми лекції та питання, що вивчаються	Кількість годин
<p>Тема 1. Алалія. Загальна характеристика</p> <p>1. Поняття „алалія”. Історичний аспект дослідження алалії. Поширеність алалії в дитячій популяції.</p> <p>2. Етіологія алалії.</p> <p>3. Анатомо-фізіологічний аспект вивчення алалії</p> <p>4. Симптоматика та механізми алалії:</p> <p>а) структура дефекту;</p> <p>б) концепції пояснення механізму захворювання.</p> <p>5. Огляд сучасної класифікації форм алалії:</p> <p>а) класифікація за Є. Ф. Соботович;</p> <p>б) класифікація за Р. Є. Левіною;</p> <p>в) класифікація за Л. С. Волковою.</p>	2
<p>Тема 2. Методика обстеження дітей із алалією</p> <p>1. Мета, завдання та принципи обстеження.</p> <p>2. Зміст і методи обстеження.</p> <p>3. Диференціація алалії від інших порушень розвитку:</p> <p>а) дизартрії;</p> <p>б) олігофренії;</p> <p>в) дислалії.</p>	2
<p>Тема 3. Система корекційно-розвивальної роботи при моторній алалії</p> <p>1. Комплексний підхід подолання алалії.</p> <p>2. Особливості логопедичної роботи з дітьми I рівня сформованості мовлення.</p>	2

<p>3. Особливості логопедичної роботи з дітьми II рівня сформованості мовлення.</p> <p>4. Особливості логопедичної роботи з дітьми III рівня сформованості мовлення.</p>	
<p>Тема 4. Система корекційно-розвивальної роботи при сенсорній алалії</p> <p>1. Принципи, методи та провідні завдання логопедичного втручання при сенсорній алалії.</p> <p>2. Методика формування немовленнєвих процесів</p> <p>а) організація звукового та мовленнєвого режиму;</p> <p>б) розвиток сприйняття;</p> <p>в) розвиток уваги, працездатності;</p> <p>г) нормалізація поведінки.</p>	2
<p>Тема 5. Афазія. Загальна характеристика</p> <p>1. Поняття афазії. Історичний аспект дослідження проблеми.</p> <p>2. Причини виникнення афазії.</p> <p>3. Анатоомо-фізіологічний аспект дослідження афазії.</p> <p>4. Класифікація афазії</p>	2
<p>Тема 6. Методика відновлювальної роботи при задніх формах афазії</p> <p>1. Принципи логопедичної роботи при афазії.</p> <p>2. Особливості проведення відновлюваної роботи при акустико-фонематичній афазії.</p> <p>3. Провідні завдання логопедичного впливу при акустико-мнестичній афазії. Специфіка відновлення порушених функцій при різних варіантах акустико-мнестичної афазії.</p> <p>4. Специфіка відновлення розуміння логіко-граматичних конструкцій, уміння орієнтуватися у просторі при амнестико-семантичній афазії.</p> <p>5. Особливості подолання амнестичних явищ.</p> <p>6. Специфіка подолання апраксії артикуляційного апарату при аферентній моторній афазії.</p>	2
<p>Тема 7. Методика відновлювальної роботи при передніх формах афазії</p> <p>1. Особливості проведення логопедичної роботи з відновлення „почуття мови” при еферентній моторній афазії.</p> <p>2. Специфіка подолання патологічної інертності в ланці породження складової структури мовлення, вибору слів.</p> <p>3. Провідні завдання відновлюваної роботи при динамічній афазії.</p> <p>4. Особливості подолання порушень внутрішнього програмування при динамічній афазії.</p>	2

<p>Тема 8. Методика нейропсихологічного дослідження дітей із системними вадами мовлення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження вищих психічних функцій. 2. Дослідження особливостей експресивного мовлення: <ol style="list-style-type: none"> а) дослідження орального праксиса та артикуляційної моторики; б) дослідження звуковимови; в) дослідження сформованості звукоскладової структури слова; г) дослідження сформованості навичок словотворення та словозміни; д) дослідження зв'язного мовлення. 3. Вивчення стану імпресивного мовлення. 4. Вивчення писемного мовлення (у молодших школярів). 	2
Всього	16

11. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми та питання, що вивчаються	Форми контролю	Кількість годин
1.	<p>Тема 1. Класифікація алалії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Форми моторної алалії, механізми порушення мовлення при цих формах. 2. Патогенез і симптоматика моторної алалії <ol style="list-style-type: none"> а) немовленнєва; б) мовленнєва. 3. Сенсорна алалія. Провідні механізми сенсорної алалії. 4. Симптоматика сенсорної алалії. 	<p>практична робота в мікрогрупах, вирішення практичних задач, практико-орієнтовані завдання</p>	2
2	<p>Тема 3. Система корекційно-розвивальної роботи при моторній алалії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Комплексний підхід подолання алалії. 2. Особливості логопедичної роботи з дітьми I рівня сформованості мовлення. 3. Особливості логопедичної роботи з дітьми II рівня сформованості мовлення. 4. Особливості логопедичної роботи з дітьми III рівня сформованості мовлення. 	<p>Усне опитування, практико-орієнтовані завдання, перевірка конспекта</p>	2

3	<p>Тема 4. Система корекційно-розвивальної роботи при сенсорній алалії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи, методи та провідні завдання логопедичного втручання при сенсорній алалії. 2. Методика формування немовленнєвих процесів <ol style="list-style-type: none"> а) організація звукового та мовленнєвого режиму; б) розвиток сприйняття; в) розвиток уваги, працездатності; г) нормалізація поведінки. 	Усне опитування, практико-орієнтовані завдання, перевірка конспекта	2
4	<p>Тема 5. Афазія. Загальна характеристика</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття афазії. Історичний аспект дослідження проблеми. 2. Причини виникнення афазії. 3. Анатомо-фізіологічний аспект дослідження афазії. 4. Класифікація афазії 	Усне опитування, практико-орієнтовані завдання, перевірка конспекта	2
5	<p>Тема 6. Методика відновлювальної роботи при задніх формах афазії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи логопедичної роботи при афазії. 2. Особливості проведення відновлюваної роботи при акустико-фонематичній афазії. 3. Провідні завдання логопедичного впливу при акустико-мнестичній афазії. Специфіка відновлення порушених функцій при різних варіантах акустико-мнестичної афазії. 4. Специфіка відновлення розуміння логіко-граматичних конструкції, уміння орієнтуватися у просторі при амнестико-семантичній афазії. 5. Особливості подолання амнестичних явищ. 6. Специфіка подолання апраксії артикуляційного апарату при аферентній моторній афазії. 	Усне опитування, практико-орієнтовані завдання, перевірка конспекта	2

6	<p>Тема 6. Методика відновлювальної роботи при передніх формах афазії</p> <p>1. Особливості проведення логопедичної роботи з відновлення „почуття мови” при еферентній моторній афазії.</p> <p>2. Специфіка подолання патологічної інертності в ланці породження складової структури мовлення, вибору слів.</p> <p>3. Провідні завдання відновлюваної роботи при динамічній афазії.</p> <p>4. Особливості подолання порушень внутрішнього програмування при динамічній афазії.</p>	Усне опитування, практико-орієнтовані завдання, перевірка конспекта	2
7	<p>Тема 7. Методика нейропсихологічного дослідження дітей із системними вадами мовлення</p> <p>1. Дослідження вищих психічних функцій.</p> <p>2. Дослідження особливостей експресивного мовлення:</p> <p>а) дослідження орального праксиса та артикуляційної моторики;</p> <p>б) дослідження звуковимови;</p> <p>в) дослідження сформованості звукоскладової структури слова;</p> <p>г) дослідження сформованості навичок словотворення та словозміни;</p> <p>д) дослідження зв’язного мовлення.</p> <p>3. Вивчення стану імпресивного мовлення.</p> <p>4. Вивчення писемного мовлення (у молодших школярів).</p>	Усне опитування, практико-орієнтовані завдання, перевірка конспекта	2
Всього			14

12. Завдання для самостійної роботи студентів

№ з/п	Завдання для самостійної роботи студентів*
1	Огляд літературних джерел
2	Конспект уроку
3	Реферат
4	Презентація

5	Проект
---	--------

Теми для самостійного опрацювання

№ з/п	Теми і перелік питань, що винесені на самостійне вивчення
1	Поняття „алалія”. Історичний аспект дослідження алалії. Поширеність алалії в дитячій популяції.
2	Класифікація алалії.
3	Комплексний підхід подолання алалії.
4	Принципи, методи та провідні завдання логопедичного втручання при сенсорній алалії.
5	Класифікація афазії.
6	Специфіка подолання апраксії артикуляційного апарату при аферентній моторній афазії.
7	Специфіка подолання патологічної інертності в ланці породження складової структури мовлення, вибору слів.
8	Вивчення писемного мовлення (у молодших школярів).

13. Система оцінювання та вимоги

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам з навчальної дисципліни «Логопедична корекція системних порушень мовлення» є сумою балів за виконання практичних завдань та підсумкового модульного контролю. Впродовж семестру здобувач за поточний контроль отримує – 40 балів та під час складання 2-х періодичних контрольних робіт – 60 балів.

Самостійно підготовлені теми або розв’язані окремі пізнавальні завдання, що винесені для самостійного опрацювання здобувачами, оцінюються як частина теми семінарського заняття.

Впродовж семестру здобувач за поточний контроль отримує – 40 балів та під час складання 2-х модулів – 60 балів, загалом – 100 балів.

Критерії оцінювання

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького»

https://drive.google.com/file/d/1OMtCdZsTSSudgxmQMu206ffea4Kjx3_Q/view та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://drive.google.com/file/d/1BDRNtAJupqmHkldtICJTkVl-LNTIjWRX/view>.

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Робота на практичному занятті Самостійна робота	5 – здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно

Усна відповідь, тестування, виконання ситуаційних завдань та вправ

та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями

4 – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями

3 – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.

	<p>2 – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.</p>
<p>Складання конспекту, тестів для поточної роботи</p>	<p>– 5 балів – здобувач глибоко проробив роботу вченого, здійснив широкий аналіз зазначеної проблеми, вірно відображено ідею автора та основні моменти книги (монографії, статі), а також відобразив у рецензії власне відношення до проблеми і до роботи в цілому; склав 10 тестових завдань;</p> <p>– 4 бали – здобувач глибоко проробив роботу вченого, здійснив широкий аналіз зазначеної проблеми, вірно відображено ідею автора та основні моменти книги (монографії, статі), склав 10 тестових завдань;</p> <p>– 3 бали – здобувач глибоко проробив роботу вченого, здійснив широкий аналіз зазначеної проблеми, вірно відображено ідею автора та основні моменти книги (монографії, статі), але у рецензії не відображено власне відношення до проблеми і до роботи в цілому, склав менше ніж 10 тестових завдань;</p> <p>– 2 бали – спостерігаються суттєві помилки, здобувач не достатньо продемонстрував знання наукової праці вченого, не склав 10 тестових завдань;</p>
<p>Творчі завдання</p>	<p>– 5 балів – творчі завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми,</p> <p>– 4 бали – творчі завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено</p>

	широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 3 бали – творчі завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат.
Компетентнісно-орієнтовні завдання (презентація тощо).	– 5 балів – презентація містить не менш ніж 15 слайдів, зміст слайдів відповідає темі лекцій, фон та текст – зручні для сприйняття, наявність схем, таблиці, смарт-об’єктів, малюнків, фото тощо; – 4 бали – презентація містить не менш ніж 12 слайдів, зміст слайдів відповідає темі лекцій, фон та текст – зручні для сприйняття, наявність схем, таблиці, смарт-об’єктів, малюнків, фото тощо; – 3 бали – презентація містить 10 і меншу кількість слайдів, текст та фон заважають сприймати інформацію, недостатня кількість демонстраційного матеріалу (таблиці, діаграми, схеми, малюнки тощо), – 2 бали – зміст презентації не відповідає темі, візуально не сприймається, плагіат

1. Система оцінювання компетенцій здобувачів є стимулюючою, заохочувальною, максимально об’єктивною, простою з чіткими критеріями оцінювання.

2. Національна оцінна шкала є чотирьохбальною для оцінювання результатів іспитів і диференційованих заліків і двобальною для оцінювання відповідей здобувачів на недиференційованому заліку.

3. Основним видом контролю знань, умінь, навичок та способів їх застосування є поточний контроль для якого використовується національна оцінна шкала «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» з відповідними до неї балами, тобто числами «5», «4», «3», «2». Ці бали виставляються за кожне практичне заняття в академічний журнал.

4. Всі види діяльності на практичному (семінарському) занятті, в тому числі і за виконану самостійну роботу, оцінюються оцінками «5», «4», «3», «2», які заносяться в академічний журнал.

Самостійно підготовлені теми або розв’язані окремі пізнавальні завдання, що винесені для самостійного опрацювання здобувачами, оцінюються як частина теми практичного (семінарського) заняття.

На практичному занятті здобувач може отримати декілька оцінок за різні види діяльності за чотирьохбальною шкалою від «відмінно» до «незадовільно», але в балах «5», «4», «3», «2». Бали періодичної контрольної роботи, яка може проводитись за рік або семестр чотири, два або один раз, виставляються відповідно максимум 25, 50 і 100 балів за одну контрольну.

Наприклад, періодичний контроль, який проводиться двічі в семестрі, є сумою балів (середньозважена оцінка) поточного контролю і балів за контрольну роботу за такою формулою: $S_1 = X_0 + X_1 = 4 + 18 = 22(б)$,

Де S_1 – сума балів за перший періодичний контроль, X_0 – середньозважене балів за всі теми, включаючи теми і питання винесені на самостійну роботу, що передують першому періодичному контролю; X_1 – бали першої періодичної контрольної роботи.

Здобувач має право на підвищення результату тільки однієї контрольної роботи протягом тижня після її написання.

Підсумкова оцінка складається із суми балів за періодичні контрольні роботи за формулою:

$$S = S_1 + S_2$$

Максимальна сума (S) дорівнює 100 балам.

Підсумковий контроль вивчення дисципліни є диференційований залік, набраних таким чином 60 і більше балів достатньо для його зарахування.

За правилом округлення це 74 бали, що відповідає національній оцінці «добре».

Здобувач зобов'язаний відпрацювати всі пропущені лабораторні, практичні або семінарські заняття і не мати за них незадовільних оцінок.

Невідпрацьовані заняття є підставою для недопущення здобувача вищої освіти до підсумкового контролю як такого, що не виконав навчальний план.

14. Рекомендована література

Основна:

1. Лісова Л.І. Корекція навчальної діяльності молодших школярів з важкими порушеннями мовлення: Монографія. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друк-Сервіс» 2015. 224 с.
2. Савченко М.А. Методика виправлення вад вимови фонем у дітей. 3-є видання, доповнене. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. 160 с.
3. Тихонова К. Труднощі навчання: дислексія, дисграфія, дискалькулія. Практичні рекомендації для дітей, батьків і педагогів. Харків.: Ранок 2020. 152 с.

Додаткова:

4. Логопедія. Підручник, друге видання, перероблене та доповнене. За ред. М.К.Шеремет. К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. 672 с.
5. Жабокрицький С.В. Судова психіатрія: Навч. посіб. / С.В.Жабокрицький. К.: МАУП, 2004.

6. Чередніченко Н.В., Клименко І.В., Тенцер Л.В. Порушення письма у молодших школярів: діагностика та корекція. Навчально-методичний посібник. К: ДІА, 2016. 248 с.

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.nbu.gov.ua>
2. <http://www.ukrcenter.com>
3. <http://lib.meta.ua>
4. <http://www.lib.ua-ru.net>
5. <http://ulif.org.ua/ulp/index.php>
6. http://www.ulif.org.ua/ulp/dict_all/
7. <http://www.novamova.com.ua/>
8. <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>
9. <http://www.ussr.to/All/tishkovets/movva.html>
10. <http://aqce.com.ua/>